

ARBEIDSRETTSNYTT NR. 2/2015

ArbeidsrettsNytt formidler nyheter med arbeidsrettslig relevans, samlet inn av *Arbeidsrettsgruppen* ved Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo. **ArbeidsrettsNytt** gis ut kvartalsvis som en ren informasjonstjeneste, uten krav på fullstendighet, og distribueres kun elektronisk. Våre kilder er offentlige databaser slik som lovdata.no, regeringen.no, [EU-domstolen](#) og [EFTA-domstolen](#). I tillegg benytter vi det private initiativet [europalov.no](#) og vi har gleden av å legge inn en rekke linker til europalovs gode oversiktssider i vårt nyhetsbrev. Vi nevner også det nyttige svenske nettstedet [Arbetsrättsportalen](#) og det nordiske nyhetsbrevet [EU & arbetsrätt](#). Enkelte av linkene er knyttet til databaser som krever innlogging.

Denne utgaven, ArbeidsrettsNytt 2/2015, presenterer nyheter fra tiden 5. februar til 1. mai.

INNHOLD

Nytt i lovgivningen	2
Norge	2
Lover, forskrifter, lov- og forskriftsendringer.....	2
Forslag, høringer, proposisjoner med mer.....	2
Annet	2
EU/EØS.....	3
Andre kommisjonsmeddelelser	3
Annet fra europaparlamentet	3
Andre nyhetssaker fra EU/EØS/EFTA.....	3
Ny rettspraksis, forvaltningspraksis mm.....	3
Norge	3
Rettspraksis	3
EU/EØS.....	5
Saker fra EU-domstolen.....	5
Internasjonalt.....	10
Den europeiske menneskerettsdomstol	10
Andre land.....	10
Sverige	10
Nye arbeidsrettslige publikasjoner	11
Fra arbeidsrettsgruppen.....	11
Andre arbeidsrettslige publikasjoner.....	11
Norske og andre nordiske	11
Engelskspråklige	12
Tyskspråklige.....	14
Nytt om arbeidsrettsarrangementer	14
Kommende arrangementer	14
Gjennomførte arrangementer.....	14
Arbeidsrettsgruppen ved IfP.....	15

NYTT I LOVGIVNINGEN

NORGE

LOVER, FORSKRIFTER, LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER

Kongen i Statsråd fastsatte 24. april 2015 at [endringene i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven](#) skal tre i kraft 1. juli i 2015

Lovvedtak av 19. mars 2015 om endringer i reglene om arbeidstid, aldersgrenser, straff mv.
[Innst. 207 L \(2014-2015\) – Lovvedtak 53 \(2014-2014\)](#)

Lovvedtak av 19. mars 2015 om endringer i reglene om midlertidig ansettelse mv. [Innst. 208 L \(2014-2015\) - Lovvedtak 54 \(2014-2015\)](#)

FORSLAG, HØRINGER, PROPOSISJONER MED MER.

[Prop. 85 L \(2014–2015\)](#) Endringer i arbeidsmiljøloven og avtaleloven (konkurransebegrensende avtaler i arbeidsforhold). Proposisjonen inneholder Regjeringens forslag til endringer i arbeidsmiljøloven og avtaleloven. Forslaget gjelder nye regler i arbeidsmiljøloven om adgangen til å avtale konkurranseklausuler, kundeklausuler, og rekrutteringsklausuler i arbeidsforhold. Regjeringen foreslår også å oppheve avtalelovens § 38 andre og tredje ledd, men videreføre første ledd.

[Prop. 74 L \(2014-2015\)](#) Endringer i helsepersonelloven mv. (endring av aldersgrensen for bortfall av helsepersonells autorisasjon mv. fra 75 til 80 år).

[Innst. 220 L \(2014–2015\)](#) om lov om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og tjenestemenn (karanteneloven).

[NOU 2015: 5](#) Pensjonslovene og folketrygdreformen IV. Utredning nr. 29 fra Banklovkommisjonen av 28. april 2015. – På [høring fra Finansdepartementet](#) 30. april, høringsfrist 14. august 2015.

ANNET

[Samvittighetsutvalget](#) – Utvalg som skal utrede samvittighetsfrihet ved utførelse av arbeidsoppgaver. Oppnevnt av Regjeringen 13. mars 2015; Frist for utredning 1. september 2016. Mandat og sammensetning.

[Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2015 - endelig hovedrapport](#) fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), 8. april 2015.

En ny [veileder](#) om beste praksis skal bidra til bedre oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

[Nytt senter skal bekjempe arbeidslivskriminalitet](#). 12. februar åpnet arbeids- og sosialminister Robert Eriksson et nytt senter i Oslo som skal bekjempe arbeidslivskriminalitet. Senteret er en samlokalisering av seks offentlige etater.

ANDRE KOMMISJONSMEDDELELSER

Kommisjonen har besluttet å stevne Belgia inn for EU-domstolen med påstand om brudd på plikten til å anerkjenne arbeidstakeres dokumenter som viser at de betaler trygdeavgift i et annet land, se [Kommisjonens nyhetsside](#).

ANNET FRA EUROPAPARLAMENTET

Europaparlamentet har utarbeidet en [draft report](#) til forslaget om å inkludere sjømenn i insolvensdirektivet, direktivet om europeiske samarbeidsutvalg, direktivet om informasjon og konsultasjon, masseoppsigelsesdirektivet og virksomhetsoverdragelsesdirektivet.

Europaparlamentet har utarbeidet en [draft opinion](#) om rapporten om anvendelsen av likestillingsdirektivet (2006/54/EF).

ANDRE NYHETSSAKER FRA EU/EØS/EFTA

ESAs sak om gjennomføringen i norsk rett av «**vikarbyråd direktivet**» («conformity assessment»), omtalt i ArbeidsrettsNytt nr. 1/2015. Arbeids- og sosialdepartementet har gitt svar i brev 27. mars 2015, vedlagt uttalelser fra flere av arbeidslivsorganisasjonene.

[Forslag til reform av domstolssystemet i EU.](#)

Rådet for den europeiske union vedtok konklusjonene om et [strategisk rammeverk](#) om helse, miljø- og sikkerhet på arbeidsplassen for årene 2014-2020.

Rådet for den europeiske union [har gitt sin støtte til at](#) medlemslandene ratifiserer ILOs protokoll om tvangsarbeid (P029 - Protocol of 2014 to the Forced Labour Convention, 1930).

NY RETTSPRAKSIS, FORVALTNINGSPRAKSIS MM.

NORGE

RETTSPRAKSIS

HØYESTERETT

[Høyesteretts kjennelse HR-2015-912-U](#)

Sivilprosess, rettslig interesse, likestilling, aldersdiskriminering.

Arbeidstaker hadde fått medhold av Likestillings- og diskrimineringsombudet i at arbeidsgivers særskilte fastsatte aldersgrense på 67 år var diskriminerende, men fremholdt at hun ikke ønsket å fremme krav om gjeninntreden gjennom søkermål. Arbeidsgiver hadde da ikke noe reelt behov for å få dom for sin påstand om at arbeidstaker ikke hadde rett til gjeninntreden, og søkermålet ble avvist, jf. [tvL § 1-3](#) andre ledd.

LAGMANNSRETTENE

[Gulating lagmannsretts dom 27. mars 2015 \(LG-2014-163402\)](#)

Arbeidsrett. Ledende stilling. Overtid. Avspasering. Arbeidsmiljøloven § 10-6 og § 10-12. Arbeidsmiljøloven § 10-1, § 10-4 og § 1-9.

Stilling som enhetsleder i en kommune ble ansett som en ledende stilling med den følge at arbeid ut over ordinær arbeidstid ikke ga rett til betaling eller avspasering. Arbeidstakeren hadde registrert 1595 timer han mente å ha krav på overtidsbetaling for, alternativt rett til å avspasere.

[Eidsivating lagmannsretts dom 23. mars 2015 \(LE-2014-150547\)](#)

Arbeidsrett. Midlertidig ansettelse. Arbeidsmiljøloven § 14-9.

Spørsmål om en midlertidig ansatt i helse- og omsorgssektoren i Elverum kommune hadde krav på fast ansettelse etter grunnbemanningslæren. Lagmannsretten kom til at det forelå et stabilt og forutsigbart arbeidskraftbehov som uten ulempe av betydning kunne dekkes ved faste ansettelser. Arbeidstaker hadde dermed krav på fast ansettelse.

[Eidsivating lagmannsretts dom 16. mars 2015 \(LE-2014-136644\)](#)

Arbeidsrett. Krav om erstatning og oppsigelse. Arbeidsmiljøloven § 15-1, § 15-8.

Saken gjelder krav om erstatning etter oppsigelse i arbeidsforhold. Lagmannsretten forkastet anke over tingrettens dom hvor krav på erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk tap ikke ble tatt til følge.

[Borgarting lagmannsretts dom 9. mars 2015 \(LB-2014-188396\)](#)

Arbeidsrett. Oppsigelse av offentlig tjenestemann. Saklighetsvurdering.

Tjenestemannsloven § 10. nr. 1.

Tjenestemannens stilling var falt bort på grunn av nedleggelse. Hun hadde takket nei til tilbud om annen stilling. Lagmannsretten fant at denne stillingen ikke var «annen passende stilling», jf. tjenestemannsloven § 13 nr. 1 bokstav a. Hun hadde ikke fortrinnsrett til en stilling hun hadde søkt og som hun ikke var kvalifisert for, jf. § 13 nr. 3. I utgangspunktet var vilkårene for oppsigelse etter § 10 nr. 1 oppfylt, men det var ikke foretatt noen konkret saklighetsvurdering og vedtaket om oppsigelse ble ansett som ugyldig.

[Eidsivating lagmannsretts fraværsdom 4. mars 2015 \(LE-2014-150649\)](#)

Arbeidsrett. Avskjed. Fraværsdom. Arbeidsmiljøloven § 15-14 fjerde ledd.

Ankemotparten møtte ikke tidsnok til ankeforhandlingen i sak om gyldigheten av avskjed etter arbeidsmiljøloven. Begjæring om oppfriskning for møtefraværet ble ikke tatt til følge, og det ble avsagt fraværsdom i samsvar med ankende parts påstandsgrunnlag.

[Borgarting lagmannsretts kjennelse 12. mars 2015 \(LB-2015-14646\)](#)

Sivilprosess. Rettlig interesse. Twisteloven § 3-1. Diskrimineringsombudsloven § 3 og § 6. Arbeidsmiljøloven § 15-13a.

Lagmannsretten fant, i motsetning til tingretten, at arbeidsgiver ikke hadde rettslig interesse i fastsettelsessøksmål mot arbeidstaker, som hadde fratrådt stillingen etter oppnådd bedriftsfastsatt aldersgrense. At den ansatte hadde bragt spørsmålet om lovligheten av aldersgrensen inn for Likestillings- og diskrimineringsombudet til uttalelse innebar ikke fremsettelse av et «krav», som den ansatte ikke hadde oppgitt. Den prinsipielle interessen spørsmålet reiste kunne ivaretas gjennom håndhevingsapparatet etter diskrimineringsombudsloven § 3 og § 7, evt med søksmål om gyldigheten av Likestillingsnemndas vedtak.

[Borgarting lagmannsretts dom 6. februar 2015 \(LB-2014-29065\)](#)

Arbeidsmiljøloven § 13-1, § 13-3 og § 15-13 a. EUs rådsdirektiv 2000/78/EF artikkel 1, art 2, art 4 og art 6.

Saken gjaldt spørsmål om avslutning av arbeidsforhold som følge av oppnådd særaldersgrense på 65 år i sykepleierpensjonsloven § 6 var i strid med forbudet mot aldersdiskriminering i arbeidsmiljøloven § 13-1, jf. § 13-3 og § 15-13 a, jf. EUs rådsdirektiv 2000/78/EF. Lagmannsretten kom under noe tvil til at særaldersgrensen var tillatt aldersdiskriminering etter arbeidsmiljøloven § 13-3 første ledd, jf. rådsdirektivets artikkel 4.

ARBEIDSRETSEN

[Arbeidsrettens dom 9. mars 2015 \(Lnr. 22/2014\)](#)

Tolkningstvist.

Saken omhandlet tolkning av Industrioverenskomstens VO-del kapittel VIII § 8.1 om virkeområde og § 8.4 punkt 11 om rett til fri hjemreise. Det var særlig spørsmål om underavdelinger av et selskap er «bedrift» etter § 8.1 første ledd. Den juridiske enheten kan være et utgangspunkt for vurderingen, men betydningen av registreringen må vurderes konkret. Formålet med organiseringen av virksomheten må også tillegges vekt. Arbeidsretten kom til at de avdelingene som bemanningsbedriften Brødrene Langset AS opprettet med virkning fra februar 2010 var bedrifter etter overenskomsten § 8.1 første ledd. Arbeidet som utføres av arbeidstakere som har oppdragsstedet som arbeidssted, er da ikke «arbeid utenfor bedrift». § 8.4 punkt 11 måtte forstås slik at fri hjemreise var til det sted arbeidstakeren har ordinært nattkvarter i arbeidsperioden.

EU/EØS

SAKER FRA EU-DOMSTOLEN

[C-527/13 Lourdes Cachaldora Fernández mot Instituto Nacional de la Seguridad Social \(INSS\) og Tesorería General de la Seguridad Social \(TGSS\)](#)

Dom 14. april 2015

Trygdedirektivet om lik behandling af kvinder og mænd, deltidsdirektivet.

Artikel 4, stk. 1, i direktiv 79/7 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for nationale retsforskrifter, der fastsætter, at de lakkener i indbetalingen af bidrag, som er omfattet af den referenceperiode, der ligger til grund for beregningen af en bidragspligtig pension ved varig uarbejdssygtighed, efter en periode med deltidsansættelse, skal udfyldes på grundlag af de til enhver tid gældende mindstebaser for bidrag ved anvendelse af deltidskoefficienten for det pågældende ansættelsesforhold, selv om der, såfremt disse lakkener ligger efter en periode med fuldtidsansættelse, ikke er fastsat nogen reduktion.

Videre skal rammeaftalen fortolkes således, at en medlemsstats retsforskrifter ikke henhører under rammeaftalens anvendelsesområde, når disse fastsætter, at de lakkener i indbetalingen af bidrag, som er omfattet af den referenceperiode, der ligger til grund for beregningen af en bidragspligtig pension ved varig uarbejdssygtighed, efter en periode med deltidsansættelse, skal udfyldes på grundlag af de til enhver tid gældende mindstebaser for bidrag ved anvendelse af deltidskoefficienten for det pågældende ansættelsesforhold, selv om der, såfremt disse lakkener ligger efter en periode med fuldtidsansættelse, ikke er fastsat nogen reduktion.

[C-266/13 L. Kik mot Staatssecretaris van Finaciën](#)

Dom 19. mars 2015.

Trygdeforordningen, fri bevegelighet for personer, arbeid i tredjeland, forordningens personelle anvendelsesområde.

Forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en arbejdstager, der, som L. Kik, er statsborger i den medlemsstat, hvor han er bosat og hvor han indkomstbeskattes, arbejder på en rørudlægger, der fører et tredjelands flag og som opererer forskellige steder i verden, bl.a. over visse medlemsstaters del af kontinentsoklen, tidligere var ansat af en virksomhed, der er hjemmehørende i hans bopælsstat, skifter arbejdsgiver og dernæst er ansat af en virksomhed, der er hjemmehørende i Schweitz, idet han fortsat er bosat i samme medlemssat og fortsat sejler på samme skib, er omfattet af denne forordnings personelle anvendelsesområde.

De bestemmelser, som regulerer bestemmelsen af, hvilken national lovgivning der skal anvendes, og som er indeholdt i afsnit II i forordning nr. 1408/71, skal fortolkes således, at en statsborger i en medlemsstat eller i Det Schweiziske Forbund, som skal sidestilles med en medlemsstat med henblik på anvendelsen af denne forordning, som udfører lønnet beskæftigelse ombord på et skib, som fører flaget fra et tredjeland uden for Unionens område, herunder over en medlemsstats kontinentsokkel, men som er ansat af en virksomhed, der har hjemsted på Det Schweiziske Forbunds område, er underlagt lovgivningen i den stat, hvor den pågældendes arbejdsgiver har hjemsted. Under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder vil denne statsborger imidlertid være omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, hvor han er bosat, i det tilfælde, hvor anvendelsen af denne lovgivning, i overensstemmelse med nævnte forordning, medfører medlemsskab af en frivillig forsikringsordning eller ikke medfører medlemsskab af nogen social sikringsordning.

[C-533/13 Auto-ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT mot Öljytute ry Shell Aviation Finland Oy.](#)

Dom 17. mars 2015.

Forbud mot eller restriksjoner i anvendelsen av vikararbeid.

Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/104/EF af 19. november 2008 om vikararbejde (EUT L 327, s. 9). Retten kom frem til at Artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/104/EF af 19. november 2008 om vikararbejde skal fortolkes således, at

- den kun er rettet mod medlemsstaternes kompetente myndigheder, og at der deri forskrives en pligt for medlemsstaterne til at foretage en revision for at sikre, at eventuelle forbud mod eller restriktioner i anvendelsen af vikararbejde er begrundet, og således
- at nationale domstole ikke er forpligtet til at undlade at anvende enhver bestemmelse i national ret, der indeholder forbud mod eller restriktioner i anvendelsen af vikararbejde, som ikke er begrundet i de almene hensyn, der er nævnt i artikel 4, stk. 1.

[C-238/14 Europa-Kommissionen mot Storhertugdømmet Luxembourg.](#)

26. februar 2015

Rammeavtalen vedrørende tidsbegrenset ansettelse, flere påfølgende midlertidige ansettelse.

Under hensyn til de ovenstående betragtninger må det fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har til sidesat sine forpligtelser i henhold til rammeaftalens § 5, idet det har opretholdt undtagelser til bestemmelserne med henblik på at forhindre misbrug af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter, der indgås med midlertidigt ansatte i forlystelsesbranchen.

[C-359/13 Babette Martens mot Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.](#)

Dom 26. februar 2015

Fri bevegelighet for personer, statsborger i en medlemsstat – bopel i en annen medlemsstat, utdannelse, støtte til videregående utdannelse.

Artikel 20 TEUF og 21 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, såsom den i hovedsagen omhandlede, der gør bevarelsen af ydelse af støtte til en videregående uddannelse, der tages uden for denne stat, betinget af, at den studerende, som ansøger om at blive bevilget en sådan støtte, har været bosiddende i den nævnte medlemsstat i en periode på mindst tre år i løbet af de seks år, der ligger forud for den pågældendes indskrivning på den nævnte uddannelse.

[C-512/13 C.G. Sopora mot Staatssecretaris van Financiën.](#)

Dom 24. februar 2015

Likebehandling mellom ikke-hjemmehørende arbeidstakere, skattefordel, bopel innenfor en viss avstand fra grensen til medlemsstaten hvor arbeidsstedet ligger.

Artikel 45 TEUF skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omtvistede, hvorefter en medlemsstat til fordel for arbejdstagere, der før tiltrædelsen af et arbejde på dens område havde bopæl i en anden medlemsstat, foreskriver indrømmelse af en skattefordel bestående i en fast skattefritagelse for en godtgørelse for ekstraterritoriale omkostninger på op til 30% af beskatningsgrundlaget på betingelse af, at disse arbejdstagere har været bosiddende i en afstand på mere end 150 kilometer fra medlemsstatens grænse, medmindre disse grænser er blevet fastsat således, at denne skattefritagelse automatisk giver anledning til en nettooverkompensation for de faktisk afholdte ekstraterritoriale omkostninger, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

[C-117/14 Grima Janet Nisttahuz Poclava mot Jose María Ariza Toledano](#)

Dom 05. februar 2015

Midlertidig ansettelse, prøvetid, utenfor EU-domstolens kompetanse.

Den foreleggende rett ønsker opplyst, om en nasjonal lovgivning, der innfører og regulerer en ansettelseskontrakt, der omfatter en prøvetid på et år, og som endvidere frøtager muligheten for ved kollektive forhandlinger at fastsette prøvetiden i en sådan type kontrakt på sedvanlig vis, er i strid med EU-retten. Likeledes ønsker den opplyst, om denne prøvetid, hvorunder det er tillat fritt at si opp ansettelseskontrakten, er forenelig med den grunnleggende rettighet i chartrets artikel 30. Den i hovedsak omhandlede situasjon faller ikke under EU-rettens anvendelsesområde. Domstolen hadde følgelig ingen kompetanse til at besvare den foreleggende retts spørsmål.

[C-688/13 Gimnasio Deportivo San Andrés SL](#)

Dom 28. januar 2015

Virksomhetsoverdragelse, insolvens, ivaretakelse av arbeidstakernes rettigheter.

Direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at når overdrageren i forbindelse med en overførsel af virksomhed er undergivet en insolvensbehandling, som er under tilsyn af en kompetent offentlig myndighed, og når den pågældende medlemsstat har valgt at gøre brug af direktivets artikel 5, stk. 2, er direktivet ikke til hinder for, at medlemsstaten bestemmer eller tillader, at de byrder, der på datoer for overførslen eller for indledningen af insolvensbehandlingen påhviler overdrageren i henhold til arbejdskontrakter eller arbejdsforhold, herunder byrder i tilknytning til den lovbestemte sociale sikringssordning, ikke overføres til erhververen, forudsat at denne procedure sikrer en beskyttelse af arbejdstagene, som mindst svarer til den, der er indført med direktiv 80/987, idet der dog intet er til hinder for, at medlemsstaten kan bestemme, at sådanne byrder skal afholdes af erhververen, selv når overdrageren er insolvent. Med forbehold af bestemmelserne i nævnte direktivs artikel 3, stk. 4, litra b), indeholder det ikke forpligtelser vedrørende de byrder, der

påhviler overdrageren i henhold til arbejdskontrakter eller arbejdsforhold, der er ophørt inden datoer for overførslen, men det er ikke til hinder for, at medlemsstaternes lovgivning tillader overførslen af sådanne byrder til erhververen.

C-417/13 ÖBB Personenverkehr AG mot Gotthard Starjakob

Dom 28. januar 2015

Likebehandling, aldersdiskriminering.

EU-retten, navnlig artikel 16 i direktiv 2000/78, skal fortolkes således, at en national lovgivning, der tilsigter at bringe en forskelsbehandling på grund af alder til ophør, ikke nødvendigvis skal gøre det muligt for en ansat, hvis tjenesteperioder tilbagelagt inden det fyldte 18. år ikke er blevet medregnet ved beregningen af hans oprykning, at opnå en økonomisk kompensation, der svarer til udbetalingen af forskellen mellem den løn, han ville have oppebåret, hvis der ikke var sket en sådan forskelsbehandling, og den løn, han faktisk har oppebåret. Ikke desto mindre gælder, at i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede og så længe der ikke er vedtaget et system, der afskaffer forskelsbehandlingen på grund af alder på en måde, der er i overensstemmelse med det i direktiv 2000/78 fastsatte, indebærer en genindførelse af ligebehandling, at de ansatte, der behandles ringere ved den tidlige ordning, indrømmes de samme fordele som de ansatte, der favoriseres ved denne ordning, har kunnet nyde godt af for så vidt angår såvel hensyntagen til tjenesteperioder tilbagelagt inden det fyldte 18. år som oprykning i løntrin.

EU-retten, navnlig artikel 16 i direktiv 2000/78, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at den nationale lovgiver med henblik på hensyntagen til tjenesteperioder tilbagelagt inden det fyldte 18. år, fastsætter en samarbejdsforpligtelse, i henhold til hvilken den ansatte skal stille den for de nævnte perioder relevante dokumentation til rådighed for sin arbejdsgiver. Ikke desto mindre udgør den omstændighed, at en ansat nægter at samarbejde med henblik på anvendelsen af en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som indebærer en forskelsbehandling på grund af alder, der er i strid med direktiv 2000/78, samt hans sogsmål med henblik på at opnå en betaling, der har til formål at genindføre ligebehandlingen i forhold til de ansatte, der favoriseres ved den tidlige ordning, ikke et retsmisbrug.

GENERALADVOKATENS FORSLAG TIL AVGJØRELSE

Sak C-67/14 Sag C-67/14 Jobcenter Berlin Neukölln mot Nazifa Alimanovic m.fl.

Forslag til avgjørelse fra Generaladvokat Watheler 26. mars 2015.

Fri bevegelse, nasjonalitetsdiskriminering sosiale ytelser til personer som ikke lenger er arbeidstakere

1) Artikel 24, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaterne område, om ændring af forordning (EF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter statsborgere i andre medlemsstater, der har ret til ophold i mere end tre måneder med henblik på at søge beskæftigelse i medfør af artikel 14, stk. 4, litra b), i direktiv 2004/38, udelukkes fra at modtage visse »særlige ikke-bidragspligtige kontantydeler« som omhandlet i artikel 70, stk. 2, i forordning nr. 883/2004, som ændret ved forordning nr. 1244/2010, der også må anses for »sociale ydelser« som omhandlet i direktiv 2004/38, når disse ydelser er garanteret statsborgere fra værtsmedlemsstaten, der finder sig i samme situation.

2) Artikel 24, stk. 2, i direktiv 2004/38 skal fortolkes således, at den er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter statsborgere i andre medlemsstater, der søger beskæftigelse på værtsmedlemsstatens område efter at have befundet sig på det pågældende arbejdsmarked, automatisk og uden individuel vurdering udelukkes fra at modtage visse »særleje ikke-bidragspligtige kontantydelser« som omhandlet i artikel 70, stk. 2, i forordning nr. 883/2004, som ændret ved forordning nr. 1244/2010, der også må anses for »sociale ydelser« som omhandlet i direktiv 2004/38, når disse ydelser er garanteret statsborgere fra værtsmedlemsstaten, der finder sig i samme situation.

3) Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, kan børnene til en statsborger i en medlemsstat, som arbejder eller har arbejdet i værtsmedlemsstaten, og den forælder, som har den faktiske forældremyndighed over dem, i sidstnævnte stat påberåbe sig en opholdsret alene på grundlag af artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 492/2011 af 5. april 2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen, uden at en sådan ret er underlagt en betingelse om, at de råder over tilstrækkelige midler og en sygeforsikring, der dækker samtlige risici i denne stat.

C-25/14 og C-26/14 forente saker

Forslag til avgjørelse fra Generaladvokat N. Jääskinen 19. mars 2015.

Fri utveksling av tjenesteytelser, forbud mot forskjellsbehandling, nasjonale kollektive overenskomster, tilleggsforsikring.

Overholdelsen af den gennemsigtighedsforpligtelse, der følger af artikel 56 TEUF, er en forudgående betingelse for, at en medlemsstat kan udvide en kollektiv aftale, hvorved forvaltningen af en obligatorisk tillæggsforsikringsordning for de ansatte overlades til en enkelt erhvervsdrivende, som er valgt af arbejdsmarkedets parter, til at omfatte samtlige virksomheder inden for en branche. Det tilkommer den nationale ret at vurdere, om proceduren for udvælgelse af forsikringsinstitutionerne for de omhandlede forsikringsordninger i en situation, som den, der foreligger i tvisterne i hovedsagen, har været tilstrækkelig gennemsigtig, når henses til den frie udveksling af tjenesteytelser, til at kunne begrunde de omhandlede udvidelser.

C-182/13 Valerie Lyttle m.fl. mot Bluebird UK Bidco 2 Ltd, C-392/13 Andrés Rabal Cañas mot Nexea Gestión Documental SA og C-80/14 Union of Shop, Distributive and Allied Workers (USDAW) mot WW Realisation 1 Ltd

Samlede forslag til avgjørelser fra Generaladvokat N. Wahl 5. februar 2015

Masseoppsigelse, virksomhetsbegrepet, metode til beregning av antallet avskjedigelser.

De foreliggende tre sager rejser i det væsentlige det samme spørgsmål, og jeg behandler dem derfor samlet i nærværende forslag til afgørelse, skønt de ikke er blevet forenet formelt.

Generaladvokaten foreslår, at Domstolen giver følgende svar på de spørgsmål, som Industrial Tribunals (Northern Ireland) (Det Forenede Kongerige) har forelagt i sag C-182/13, det af Juzgado de lo Social No 33 de Barcelona (Spanien) forelagte spørgsmål 4 i sag C-392/13 og de spørgsmål, som Court of Appeal (England and Wales) (Det Forenede Kongerige) har forelagt i sag C-80/14:

- Begrebet »virksomhed« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, litra a), nr. ii), i Rådets direktiv 98/59/EF af 20. juli 1998 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser har samme betydning som i direktivets artikel 1, stk. 1, litra a), nr. i). Begrebet betegner den enhed, hvor de arbejdstagere, der berøres af afskedigelsen, er placeret for at udøve deres hverv, hvilken enhed det tilkommer den foreliggende ret at fastslå. Dette er ikke til hinder for, at medlemsstaterne på grundlag af det nævnte begreb indfører gennemførelsесbestemmelser, som, uden at sænke mindsteniveauet af beskyttelse, indfører bestemmelser, der er mere gunstige for arbejdstagerne. Det påhviler den nationale domstol at kontrollere, at dette er tilfældet.

I sag C-392/13 foreslår jeg, at Domstolen giver følgende svar på spørgsmål 1, 2 og 3:

- Artikel 1, stk. 1, i direktiv 98/59 er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 51, stk. 1, i Ley del Estatuto de los Trabajadores af 29. marts 1995, hvorefter der skal foreligge mindst fem opsigelser af arbejdskontrakter af andre grunde end økonomiske, tekniske, organisatoriske eller produktionsmæssige uden de berørte arbejdstageres samtykke, for at sådanne opsigelser kan medregnes ved fastslåelsen af, om der har fundet kollektive afskedigelser sted.

Ud fra en korrekt fortolkning af artikel 1, stk. 2, litra a), i direktiv 98/59 falder kollektive afskedigelser, der foretages inden for rammerne af arbejdskontrakter, som er indgået for begrænsede tidsrum eller med henblik på en bestemt arbejdsopgave, uden for direktivets anvendelsesområde, medmindre afskedigelserne foretages, før de pågældende kontrakter er udløbet eller opfyldt. Det er irrelevant, om grundene til, at kontrakterne ophører, er de samme. Dette er ikke til hinder for, at medlemsstaterne indfører bestemmelser, som, uden at sænke mindsteniveauet af beskyttelse, er mere gunstige for arbejdstagerne.

INTERNASJONALT

DEN EUROPEISKE MENNESKERETTS DOMSTOL

Dom 30. april 2015 [Mitrinovski v. "The former Yugoslav Republic of Macedonia"](#) (application no. 6899/12)

EMK artikkel 6 nr. 1; avskjed av dommer, fair trial

The case concerned the dismissal from office of a judge of the Skopje Court of Appeal on the grounds of professional misconduct.

The ECtHR found in particular that the role of the President of the Supreme Court in the proceedings leading to Mr Mitrinovski's dismissal lacked impartiality, as he had both initiated the proceedings and subsequently participated in the decision.

Dom 21. april 2015, [Affaire Junta Rectora Del Ertzainen Nazional Elkartasuna \(ER.N.E.\) c. Espagne](#) (Requête no^e [45892/09](#))

EMK artikkel 11, organisasjonsfrihet, streikerett, politi

The case concerned the inability of the members of a police officers' trade union to exercise the right to strike. The Court found in particular that the more stringent requirements imposed on "law-enforcement agents", on account of the fact that they were armed and of the need for them to provide an uninterrupted service, justified the ban on strike action in so far as public safety and the prevention of disorder were at stake. The Court noted that the specific nature of these agents' duties warranted granting the State a lot of room for manoeuvre ("a wide margin of appreciation") to regulate certain aspects of the trade union's activities in the public interest, without however depriving the union of the core content of its rights under Article 11.

ANDRE LAND

SVERIGE

[Arbetsdomstolens dom av 11.02.2015 \(AD 2015 nr 8\)](#)

Erstatning for brudd på konkurransklausul

En revisor och hans arbetsgivare har träffat ett avtal med en konkurrensklausul. Enligt klausulen skulle revisorn under två år efter att anställningen hade upphört till sin tidigare

arbetsgivare betala 35 procent av de intäkter som han, eller den som han arbetar för, haft från kunder för vilka han var kundansvarig hos den tidigare arbetsgivaren. Arbetsdomstolen har funnit att klausulen uppbars av ett berättigat intresse, att den innebar en begränsning av arbetstagarens möjligheter att verka som revisor som inte bara var marginell samt att revisorn inte fick någon kompensation under bindningstiden och att hans lön och anställningsvillkor inte heller hade bestämts med beaktande av den begränsning som konkurrensklausulen medförde. Domstolen har vid en helhetsbedömning ansett att klausulen är oskälig enligt 38 § avtalslagen.

[Arbetsdomstolens dom av 11.02.2015 \(AD 2015 nr 9\)](#)

Erstatning på grunn av oppsigelse

Fråga om det förelegat saklig grund för uppsägning av en personlig assistent anställd hos ett assistansbolag och därvid bl.a. betydelsen av brukarens inställning till den personliga assistenten.

NYE ARBEIDSRETTSLIGE PUBLIKASJONER

FRA ARBEIDSRETTSGRUPPEN

Våg, Lasse Gommerud, «Ansiennitetsklausuler i tariffavtaler - Forholdet til arbeidsmiljølovens regler om stillingsvern», [Arbeidsrett](#) 2015, 1-99.

ANDRE ARBEIDSRETTSLIGE PUBLIKASJONER

NORSKE OG ANDRE NORDISKE

BØKER

Dale-Olsen, Harald, *Norsk arbeidsliv i turbulente tider*. Gyldendal. 2015. 304 s.

Eriksen, Birthe (red.), *Å bekjempe et samfunnsonde : Om korruption, varsling, granskning og organisasjonskultur*. Gyldental Arbeidsliv, 2014. 276 s.

Gjelsvik, Eystein, *Tjenestepensjon for tillitsvalgte*. Gyldental. 2015. 160 s.

Haakestad, Hedda, og Erika Braanen Sterri, *Lærevilkår i norsk arbeidsliv : Utjevning eller mot nye kompetansegap?* [Fafo-rapport 2015:09](#). 75 s.

Hansteen, Christopher; Sigurd-Øyvind Kampestad, Hans Christian Monsen, Einar Stueland, *Interessetvist og arbeidskamp*. Gyldental Akademisk, 2015. 506 s.

Nergaard, Kristine; Kristin Alsos, Mona Bråten og Ragnhild Steen Jensen, *Tilkallingsvikarer i norsk arbeidsliv*. [Fafo-rapport 2015:10](#). 120 s.

Olberg, Dag, og Karen-Sofie Pettersen, *Arbeidstid i barnevernsinstitusjonene. Praktisering og regulering*. [Fafo-rapport 2015:01](#). 103 s.

Trygstad, Sissel C., og Rolf K. Andersen, *Arbeidsmiljø i norske sykehus*. [Fafo-rapport 2015:17](#). 88 s.

ARTIKLER

Fougner, Jan, «Avslutning av arbeidsforhold - vilkåret om saklig grunn», *Arbeidsrett* 2015, 147-157

Jetlund, Martin, «Virksomhetsoverdragelse og avtalefestet pensjon», *Arbeidsrett* 2015, 122-146

Hansteen, Christopher og Kristine Nergaard, «Tvister om valg av tariffavtale og om organisasjonsgrenser», *Arbeidsrett* 2015, 100-121

Nergaard, Kristine, «Fagorganisering i det 21. århundret», *Samtiden* 2015, 37–51

Skarning, Nicolay, «Ansettelse på prøve – fordeler, utfordringer og fallgruver», *Tidsskrift for Forretningsjus, elektronisk artikkel* (2014)

Thorbjørnson, John Olav, «Dagpengeordningen for permitterte – krav til permitteringsårsaken som vilkår for rett til dagpenger», *Tidsskrift for Erstatningsrett* 2014-4

ENGELSKSPRÅKLIGE

BØKER

Bogg, Alan, Kathryn Costello, ACL Davies and Jeremias Prassl, *The Autonomy of Labour Law*. Hart Publishing, 2015. 427 s.

Costello, Kathryn, and Mark Freedland (eds.), *Migrants at Work : Immigration and Vulnerability in Labour Law*. Oxford UP, 2015. 512 s.

Dukes, Ruth, *The Labour Constitution : The Enduring Idea of Labour Law*. Oxford UP, 2014. 272 s.

Genugten, Willem Van, The World Bank Group, the IMF and Human Rights A *Contextualised Way Forward*. Intersentia, 2015. X + 104 s.

ARTIKLER

Barrett, Brenda, and Malcolm Sargeant, «Working in the UK without a Default Retirement Age: Health, Safety, and the Oldest Workers», (2015) 44 *Industrial Law Journal*, 75-100

Caruso, Bruno, «New trajectories of labor law in the European crisis: the Italian case», 36 *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 181-202 (2015)

Chacartegui, Consuelo, «Segmentation of public employment in the frame of the austerity policies: precariousness as a consequence. (European Union)», 36 *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 203-218 (2015)

Countouris, Nicola, and Samuel Engblom, «'Protection or protectionism?' – A Legal Deconstruction of the Emerging False Dilemma in European Integration», *European Labour Law Journal* 2015, 20–47

Davidov, Guy, Mark R. Freedland and Nicola Countouris, «The Subjects of Labor Law: 'Employees' and Other Workers». *SSRN Paper, 10 February 2015*. [Forthcoming in

RESEARCH HANDBOOK IN COMPARATIVE LABOR LAW (Matthew Finkin & Guy Mundlak Eds., Edward Elgar 2015)]

Delfino, Massimiliano, «The Court and the Charter: A ‘Consistent’ Interpretation of Fundamental Social Rights and Principles», *European Labour Law Journal* 2015, 86–99

Freedland, Mark, «The segmentation of workers' rights and the legal analysis of personal work relations: redefining a problem», *Comparative Labor Law & Policy Journal* 241-255 (2015)

Giubboni, Stefano, «Europe's Crisis-Law and the Welfare State – A Critique», *European Labour Law Journal* 2015, 5–19

Heyes, Jason, and Paul Lewis, «Relied upon for the heavy lifting: can employment protection legislation reforms lead the EU out of the jobs crisis? (Report)», (2015) 44 *Industrial Relations Journal*, 81-99

Lane, Jackie, and Natalie Videbaek Munkholm, «Danish and British Protection from Disability Discrimination at Work – Past, Present and Future», 31 *International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations* (2015), 91–113

Lopez, Julia, «Formalizing the segmentation of workers' rights: tensions among regulators», 36 *Comparative Labor Law & Policy Journal* 281-292 (2015)

Merrett, Louise, «New Approaches to Territoriality in Employment Law», (2015) 44 *Industrial Law Journal* 53-74

Mulder, Jule, «Pregnancy Discrimination in the National Courts: Is There a Common EU Framework?», 31 *International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations* (2015), 67–90

Padma, Rao Sahib, «Status, Peer Influence, and Racial-ethnic Diversity in Times of Institutional Change: An Examination from European Labour Law», *Journal of Business Ethics*, 205-218 (2015)

Pearson, Geoff, «Sporting Justifications under EU Free Movement and Competition Law: The Case of the Football ‘Transfer System」, *European Law Journal* 2015, 220–238

Pettersson, Hanna, «Discrimination against Part-Time and Fixed-Term Workers: A Critical Legal Positivist Analysis», 31 *International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations* (2015) 47–66

Seikel, Daniel, «Class struggle in the shadow of Luxembourg. The domestic impact of the European Court of Justice's case law on the regulation of working conditions», *Journal of European Public Policy*, 1–20 (2015)

Travis, Mitchell, «Accommodating Intersexuality in European Union Anti-Discrimination Law», *European Law Journal* 2015, 180–199

Velyvyte, Vilija, «The Right to Strike in the European Union after Accession to the European Convention on Human Rights: Identifying Conflict and Achieving Coherence», (2015) 15 *Human Rights Law Review*, 73–100

Zahn, Rebecca, «The Court of Justice of the European Union and Transfers of Undertakings: Implications for Collective Labour Rights», *European Labour Law Journal* 2015, 72–85

Wragg, Paul, «Free Speech Rights at Work: Resolving the Differences between Practice and Liberal Principle», (2015) 44 *Industrial Law Journal*, 1-28

Temahefte om EUs tilslutning til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og EU-domstolens Opinion 2/13 (2015): 16 *German Law Journal* 1 (2015)

TYSKSPRÅKLIGE

BØKER

Heimann, Daniel, *Der Verzicht des Arbeitnehmers auf das Widerspruchsrecht nach § 613a Abs. 6 BGB*. Peter Lang, 2015. XXXVIII + 197 s.

Walser, Manfred, *Einfluss der Rechtsordnung auf die Tarifbindung der Arbeitgeberseite*. Peter Lang, 2015. XXVII + 451 s.

ARTIKLER

Eufinger, Alexander, «Zur Anwendbarkeit des Kartellrechts bei Tarifverträgen», *Der Betrieb* 2015, 192-193.

NYTT OM ARBEIDSRETSARRANGEMENTER

KOMMENDE ARRANGEMENTER

Labour Law Research Network, 2nd conference, 25 - 27 juni 2015, i Amsterdam
arrangeres av Hugo Sinzheimer Institute ved Amsterdam universitet. Nærmere opplysninger finnes på instituttets [nettside for konferansen](#).

International Society for Labour and Social Security Law, 21st World Congress, Cape Town, Sør-Afrika, 15 - 18 september 2015. ISLSSL er Norsk Arbeidsrettslig Forening internasjonale «moderorganisasjon». Nærmere opplysninger finnes på [konferansens nettsider](#). Registrering til reduserte satser før er mulig innen 30. juni 2015.

GJENNOMFØRTE ARRANGEMENTER

Åpent seminar om «Peace Obligation, Temporary Work, and Minimum Wage Regulation», arr. av Arbeidsrettsgruppen, Oslo 25. og 26. februar 2015.

Arbeidsrettsgruppen/Faggruppens «Paal Berg-seminar», «Collective agreements in dynamic perspectives», Oslo 10. mars 2015.

Gjesteforelesninger av professor Tonia Novitz, University of Bristol, UK, om «International framework agreements on CSR regarding labour rights – a legal instrument or just about marketing?» og «The concept of the right to strike in ILO case law», Oslo 24. mars 2015.

ARBEIDSRETTSGRUPPEN VED IFP

Arbeidsrettsgruppen ved IfP består for tiden av følgende medarbeidere:

Professor Stein Evju (leder)
Førsteamanuensis Johann Mulder
Gjennomføringsstipendiat Marianne Jenum Hotvedt
Ph.d.-stipendiat Anette Grønnerød-Hemmingby
Ph.d.-stipendiat Marie Nesvik
Ph.d.-stipendiat Kurt Weltzien
Ph.d.-stipendiat Alexander Næss Skjønberg
Ph.d.-stipendiat Andreas van den Heuvel

Vitenskapelige assistenter:

Haavard Ostermann
Anne-Beth Meidell Engan

Rådgiver Bodil Silset

Mer informasjon om gruppens aktiviteter, prosjekter, gruppens medlemmer og den enkeltes særige arbeidsfelt finnes på Arbeidsrettsgruppens nettsider, hvor det også er endel andre informasjonsressurser, blant annet publikasjoner og publikasjonsreferanser, oversikt over nordiske doktor- og ph.d.-avhandlinger og norske studentavhandlinger i arbeidsrett, m.v. Se <http://www.jus.uio.no/ifp/forskning/områder/arbeidsrett/index.html>, som gir inngang til de ulike informasjonsområdene.

Vi samarbeider med, blant andre,

EU & arbetsrätt ges ut av Institutet för social civilrätt vid Stockholms universitets juridiska institution i samarbete med Svenska handelshögskolan i Helsingfors, Handelshöjskolen i København, Helsingfors universitet, Fafo Institut for arbeidslivs- og velferdsforskning, Institut for privatrett ved Universitetet i Oslo, Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Redaktör och ansvarig utgivare: [Kerstin Ahlberg](#), tel +46 (0)8 16 32 86 • fax +46 (0)8 612 41 09
I redaktionen: Niklas Bruun, Örjan Edström, Ronnie Eklund, Stein Evju, Petra Herzfeld Olsson, Jens Kristiansen, Ruth Nielsen, och Birgitta Nyström.

Postadress: Institutet för social civilrätt, Juridiska institutionen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, Sverige.

ISSN: 1402-3008

Abonnement, som er gratis, kan tegnes på papirutgaven og/eller elektronisk utgave ved henvendelse til redaktøren, [Kerstin Ahlberg](#).

Arbetsrättsportalen *där forskare och praktiker möts*

– [nordisk nettside for arbeidsrettslige informasjoner og ressurser](#)